

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ณ โรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

Relations between Parenting Styles and Bullying Behaviors of 7th-9th Grade Students from a Secondary School in Bangkok

ศวรรยา เสาวภาพ*, สุวรรณี พุทธิศรี*

Sawanya Saowapap*, Suwannee Putthisri*

* ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

* Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

วิธีการศึกษา การศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลครอบครัว แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามพฤติกรรมรังแกกันในนักเรียน (Olweus bully victim questionnaire) ฉบับภาษาไทย และประเมินปัญหาทางสุขภาพจิตโดยใช้ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ (The strength and difficulties questionnaire) ฉบับภาษาไทยของโรงเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียน และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา นักเรียนมีอายุเฉลี่ย 13 ปี เป็นเพศชายร้อยละ 45.8 พบความชุกของพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนทั้งหมด เป็นกลุ่มผู้ถูกรังแกร้อยละ 21.2 ผู้รังแกคนอื่นร้อยละ 9.1 ผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วยร้อยละ 8.2 มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นแบบประชาธิปไตยร้อยละ 70.6 และแบบใช้อำนาจควบคุมร้อยละ 18.8 โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแกเป็น 3.03 เท่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเทียบกับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ปัจจัยอื่นที่สัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแก ได้แก่ เพศชายและการมีความเสี่ยงและปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

สรุป พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมสัมพันธ์กับนักเรียนผู้ถูกรังแกเมื่อเทียบกับแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บุคลากรทางสุขภาพจิตจึงควรส่งเสริมการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในครอบครัว

คำสำคัญ การอบรมเลี้ยงดู การรังแก

Corresponding author: สุวรรณี พุทธิศรี

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2563; 65(3): 263-278

ABSTRACT

Objectives : To investigate the associations between parenting styles and bullying behaviors of 7th-9th grade students from a secondary school in Bangkok and associated factors

Methods : A cross-sectional descriptive study was conducted in 330 students in 7th-9th grade from a secondary school in Bangkok in 2019. The students completed the questionnaires about personal data and family data. The parenting styles questionnaire was used to assess perceived parenting style. The Olweus bully victim questionnaire-Thai version was used to assess bullying problems and the school data of The strength and difficulties questionnaire-Thai version was used to assess mental health problems. The data were analyzed to investigate the associations between parenting styles and bullying included other associated factors

Results : The students mean age were at 13 year, 45.8 percent were male. We found that 21.2 percent of students were bullies, 9.1 percent were victims and 8.2 percent were bully/victims. The students perceived parenting styles as authoritative were 70.6 percent and authoritarian were 18.8 percent. The data analysis showed significant association that victims perceived authoritarian parenting style 3.03 times higher than authoritative style. Other associated factors of the victims included being male and having peer relationship problems.

Conclusion : The authoritarian parenting style was significantly associated with the victims students compared to authoritative parenting style. So mental health care providers should promote authoritative parenting style in families.

Keywords : bullying, parenting

Corresponding author: Suwannee Putthisri

J Psychiatr Assoc Thailand 2020; 65(3): 263-278

บทนำ

การรังแกกัน (bullying) เป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่กระทำต่อผู้อื่นซ้ำๆ มีเจตนาให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บหรือเป็นทุกข์ โดยที่ผู้ถูกรังแกมีอำนาจน้อยกว่า¹ การรังแกกันมีหลายรูปแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกกันถูกแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ถูกรังแก (victims) ผู้รังแกคนอื่น (bullies) ผู้ที่ถูกรังแกและรังแกผู้อื่น (bully-victims) และผู้ที่เห็นเหตุการณ์ (bystanders)² โดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้สำรวจความชุกของพฤติกรรมการรังแกกันในนักเรียนอายุ 9-15 ปี จาก 144 ประเทศทั่วโลก ในปี ค.ศ.2018³ พบว่า มีความชุกของการถูกรังแกเฉลี่ยร้อยละ 32 ซึ่งทวีปเอเชียมีความชุกเฉลี่ยร้อยละ 30.3 โดยประชากรส่วนใหญ่มีอายุ 11-15 ปี⁴ Bender และ Losel ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรังแกกันในเด็กพบว่าผู้รังแกคนอื่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้แอลกอฮอล์ บุหรี่และสารเสพติด รวมทั้งพฤติกรรมต่อต้านสังคมและเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรมในอนาคต⁵ มีหลายการศึกษาพบว่าเด็กที่ถูกรังแกมีผลการเรียนต่ำและมีอัตราการหยุดเรียนสูง⁶ มีปัญหาวิตกกังวล โรคซึมเศร้า การทำร้ายตัวเองและการฆ่าตัวตายสูง⁷⁻¹⁰ ซึ่งมีผลกระทบทั้งระยะสั้นในชวกรวัยรุ่นและระยะยาวเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่¹¹ องค์การอนามัยโลกจึงเห็นว่าพฤติกรรมการรังแกกันเป็นปัญหาหลักทางสาธารณสุขที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ควรเฝ้าระวัง โดยเฉพาะในเด็กและวัยรุ่น¹²

ในประเทศไทยมีการศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-มัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั่วประเทศ พ.ศ. 2549 พบว่า ร้อยละ 32.3-36.1 เป็นผู้ถูกรังแก, ร้อยละ 16.8-21.1 เป็นผู้รังแกคนอื่น โดยการรังแกที่พบบ่อยที่สุดคือ การทำร้ายจิตใจกันด้วยวาจา¹³ ชุตินาถ ศักรินทร์กุล และ อธิสา วัชรสินธุ์ ได้ศึกษาความชุกและปัจจัยด้าน

จิตสังคมที่สัมพันธ์กับการรังแกกันในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่¹⁴ พบว่ากลุ่มผู้ถูกรังแกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง กลุ่มผู้รังแกคนอื่นส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกกัน ได้แก่ เพศ ผลการเรียน สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ รูปแบบการเลี้ยงดู ปัญหาสุขภาพจิตโดยรวม ปัญหาด้านพฤติกรรมเกราะและสัมพันธ์ภาพทางสังคม นอกจากนี้มีการศึกษาในนักเรียนมุสลิมเพศชายชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดสงขลา¹⁵ และการศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร¹⁶ พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับกลุ่มผู้รังแกคนอื่น ได้แก่ อิทธิพลจากเพื่อน การสนับสนุนจากครู การใช้สื่อสิ่งแวดลอมในบ้านและชุมชน รวมถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ในหลายการศึกษาพบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยหนึ่งที่พบว่ามีผลสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกกัน ซึ่งการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อเด็ก¹⁷ ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการความเชื่อมั่นในตนเอง การจัดการอารมณ์ ความสามารถในการปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์และพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก^{16, 18} จากการต่อยอดทฤษฎีของ Diana Baumrind¹⁷ ซึ่งพิจารณาลักษณะที่ผู้เลี้ยงดูควบคุมและตอบสนองความต้องการของเด็ก แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 รูปแบบ¹⁹ ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (authoritative style) คือ ผู้เลี้ยงดูมีการตอบสนองความรู้สึกและให้อิสระเด็กในขอบเขตที่กำหนด 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบแบบใช้อำนาจควบคุม (authoritarian style) คือ ผู้เลี้ยงดูมีการควบคุมมากแต่ไม่ตอบสนองความรู้สึกเด็ก 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (permissive type) คือ การเลี้ยงดูให้ความสนใจและตอบสนองความรู้สึกเด็ก แต่ไม่มีการควบคุมเด็กและให้อิสระโดยไร้ขอบเขต และ 4) การอบรมเลี้ยงดู

แบบปล่อยปละละเลย (neglect type) คือ ผู้เลี้ยงดูไม่ให้ความสนใจ ไม่มีการควบคุม และไม่ตอบสนองความรู้สึกเด็ก โดยในประเทศไทย มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับการรังแกกันในนักเรียนมุสลิมจังหวัดสงขลา¹⁵ พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้รังแกคนอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูตินาด ศักรินทร์กุล และ อลิสา วัชรสินธุ¹⁴ ที่พบว่า การเลี้ยงดูที่เข้มงวดควบคุม บังคับ ปล่อยปละละเลย ไม่ให้ความสนใจ ลงโทษด้วยความรุนแรง ตามใจและไม่มี การควบคุมมีความเสี่ยงต่อการเป็นผู้รังแกคนอื่น และผู้ที่ถูกรังแก และรังแกคนอื่นมากกว่าการเลี้ยงดูที่ให้อิสระตามสมควร ไม่ตามใจ ขณะที่การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการรังแกกันในประเทศพบว่ามีผลการศึกษาที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่พบว่า การเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแก²⁰⁻²³ บางการศึกษาพบว่าสัมพันธ์กับกลุ่มผู้รังแกคนอื่น^{20, 24} และกลุ่มผู้ที่ถูกรังแกและรังแกผู้อื่น²³ ส่วนการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแกและผู้รังแกคนอื่น²⁵

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการรังแกกันในประเทศไทย ยังมีไม่มากนักและผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับในต่างประเทศ การศึกษานี้จึงต้องการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการรังแกกันโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นบริบทที่แตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา การศึกษาก่อนหน้านี้มีข้อคำถามจำนวนมากอาจมีผลต่อความเหนื่อยล้าของผู้ตอบแบบสอบถาม และไม่ได้แบ่งการเลี้ยงดูเป็นแบบแผนที่ชัดเจน ยากต่อการนำไปปรับใช้ ในการศึกษา นี้มีการแบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูเป็น 4 รูปแบบที่ชัดเจน และใช้ข้อคำถามที่น้อยลง จึงเป็นประโยชน์ในการนำผล

การศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนและใช้ในการส่งเสริมเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแก่ผู้ดูแลเด็ก เพื่อลดปัญหาการรังแกกันในเยาวชนไทยต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ ช่วงเวลาหนึ่ง (cross-sectional descriptive study) ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล [ID 12-61-68]

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยา พุทธมณฑล จำนวนหาขนาดประชากรเป้าหมาย (n) โดยใช้สูตร²⁶

$$n = \frac{Np(1-p)z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2}{d^2(N-1) + p(1-p)z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2}$$

N = ขนาดประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนเป้าหมาย = 1563

p = สัดส่วนของกลุ่มผู้ถูกรังแกในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น¹⁵ = 0.234

d = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ในการประเมินค่า = 0.046

α = 0.05

คำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง 326 คน ในการเก็บข้อมูลมีแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับจำนวน 330 คน เก็บโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) เลือกห้องเรียนตามระดับชั้นเรียน ระดับชั้นละ 3 ห้องเรียน ซึ่งนักเรียนต้องสามารถการอ่านภาษาไทยและสามารถเขียนตอบคำถามด้วยตัวเองได้ โดยนักเรียนทุกคนและผู้ปกครองได้รับทราบระเบียบวิจัยผ่านเอกสารชี้แจง จากนั้นให้นักเรียนและผู้ปกครองลงลายมือชื่อในเอกสารเพื่อแสดงความยินยอมในการ

เข้าร่วมการวิจัย นักเรียนที่ไม่สามารถอ่านเขียนภาษาไทย และนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ยินยอมให้เข้าร่วมวิจัย จะถูกคัดออกจากการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือในการศึกษา มี 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน มี 3 ส่วน ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนตัว และข้อมูลครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียน สถานะภาพของบิดามารดาและหนี้สินครอบครัว

2. แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู โดยเนาวนิตย์ มุขสมบัติ²⁷ จำนวน 40 ข้อ แสดงรูปแบบของการเลี้ยงดู 4 แบบ ได้แก่ แบบประชาธิปไตย (authoritative style), แบบใช้อำนาจควบคุม (authoritarian style), แบบตามใจ (permissive type) และแบบปล่อยปละละเลย (neglect type) มีค่าความเที่ยงของเครื่องมือเท่ากับ 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) ที่แสดงโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.79

3. แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมรังแกกันในนักเรียน (Olweus bully victim questionnaire) ฉบับภาษาไทย โดย สมบัติ ตาปัญญา²⁸ ประกอบด้วยข้อความจำนวน 39 ข้อ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพและพฤติกรรมกรังแกกัน ทั้งกรณีที่ถูกรังแกและรังแกผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) ที่แสดงโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.75

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากคลังข้อมูลของโรงเรียน

1. คะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ (the strength and difficulties questionnaire) ฉบับภาษาไทย ที่นักเรียนประเมินตนเอง แสดงปัญหาด้านพฤติกรรม อารมณ์และสังคม บ่งบอกสภาวะความเสี่ยงและปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งเป็นข้อมูลที่โรงเรียนได้เก็บในปีการศึกษา 2561 แล้วนำข้อมูลมาจับคู่กับข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 1 โดยใช้รหัสเพื่อป้องกันการระบุตัวตน

การวิเคราะห์ข้อมูล

บันทึกข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีบางข้อคำถามที่นักเรียนตอบไม่สมบูรณ์ จึงมีผลรวมของประชากรในบางข้อคำถามน้อยกว่าข้อคำถามอื่น แล้วใช้โปรแกรม SPSS version 26 วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงผลข้อมูลแบบต่อเนื่อง (continuous data) และใช้จำนวนและร้อยละแสดงผลข้อมูลแบบ (discrete data) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เป็นข้อมูลแบบต่อเนื่องกับกลุ่มพฤติกรรมกรังแกกันโดยใช้ one-way ANOVA วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เป็นข้อมูลแบบกลุ่มกับกลุ่มพฤติกรรมกรังแกกันโดยใช้ chi-square test/Fisher's exact test วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับกลุ่มพฤติกรรมกรังแกกันกลุ่มต่างๆ เทียบกับกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในการรังแกกันโดยใช้ binary logistic regression แสดงค่า odds ratio และวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับกลุ่มพฤติกรรมกรังแกกัน โดยใช้ multinomial logistic regression แสดง adjusted odds ratio โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ผลการศึกษา

การศึกษานี้ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจากนักเรียนทั้งหมด 330 คน และมีข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ ที่สมบูรณ์ 324 ราย โดยนักเรียนตอบข้อคำถามเรื่องหนี้สินครอบครัวว่า ทราบภาวะหนี้สินครอบครัวเพียง 149 ราย (ร้อยละ 45.2) ไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรที่แสดงลักษณะปัจจัยเรื่องหนี้สินครอบครัวได้ จึงไม่นำข้อมูลนี้มาหาความสัมพันธ์ ส่วนการตอบข้อคำถามปัจจัยอื่นๆ มีความไม่สมบูรณ์เพียงเล็กน้อย จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ได้ผลการศึกษา มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวและข้อมูลครอบครัว

นักเรียนในกลุ่มประชากรนี้มีอายุระหว่าง 11-16 ปี มีอายุเฉลี่ย 13 ± 0.94 ปี เป็นเพศชาย 151 ราย (ร้อยละ 45.8) เพศหญิง 179 ราย (ร้อยละ 54.2) มีผลการเรียนระหว่าง 1.85-4.00 โดยเฉลี่ยมีผลการเรียนเป็น 3.41 ± 0.46 นักเรียนส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 124 ราย (ร้อยละ 37.6) และมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 97 ราย (ร้อยละ 29.4)

ปัจจัยครอบครัว มีนักเรียนนรอกข้อมูลสถานะของบิดามารดา 329 ราย พบว่าส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน 257 ราย (ร้อยละ 78.1)

1.2 ข้อมูลปัญหาทางสุขภาพจิตจากแบบประเมินพฤติกรรม SDQ

นักเรียนมีความเสี่ยงและปัญหาด้านอารมณ์ 29 ราย (ร้อยละ 15.1) ด้านพฤติกรรมเกรง 20 ราย (ร้อยละ 6.2) ด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น 26 ราย (ร้อยละ 8) มีความเสี่ยงและมีปัญหาทางสุขภาพจิต

โดยรวม 40 ราย (ร้อยละ 12.3) และมีจุดแข็งด้านสัมพันธภาพทางสังคม 308 ราย (ร้อยละ 95.1)

เมื่อแบ่งนักเรียนแยกตามเพศดังตารางที่ 1 พบว่าเพศหญิงมีความเสี่ยงหรือปัญหาด้านอารมณ์ 35 ราย (ร้อยละ 71.4) ซึ่งมากกว่าเพศชายโดยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.012$) และมีความเสี่ยงหรือปัญหาทางสุขภาพจิตโดยรวม 22 ราย (ร้อยละ 55) มากกว่าเพศชายแต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสุขภาพจิตด้านอื่นๆ พบว่าเพศชายมีความเสี่ยงหรือปัญหาทางสุขภาพจิตมากกว่าเพศหญิงทั้งหมด ได้แก่ ด้านพฤติกรรมเกรง พบเพศชายมีความเสี่ยงหรือปัญหา 11 ราย (ร้อยละ 55) ด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น พบเพศชายมีความเสี่ยงหรือปัญหา 14 ราย (ร้อยละ 53.8) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน พบเพศชายมีความเสี่ยงหรือปัญหา 45 ราย (ร้อยละ 54.9) โดยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าเพศชายส่วนมากไม่มีจุดแข็งด้านสัมพันธภาพทางสังคมจำนวน 12 ราย (ร้อยละ 75) โดยมีความแตกต่างกันกับเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.02$)

ตารางที่ 1 การมีความเสี่ยงและปัญหาทางสุขภาพจิต (SDQ) เมื่อแยกตามเพศ

ความเสี่ยงและปัญหาทางสุขภาพจิต (SDQ)	นักเรียนทั้งหมด จำนวน (ร้อยละ) 324 (100)	เพศ		p-value
		ชาย จำนวน (ร้อยละ) 148 (45.7)	หญิง จำนวน (ร้อยละ) 176 (54.3)	
ด้านอารมณ์	ปกติ	275 (84.9)	134 (90.5)	0.012*
	เสี่ยงหรือมีปัญหา	49 (15.1)	14 (9.5)	
ด้านพฤติกรรมเกรง	ปกติ	304 (93.8)	137 (92.6)	0.488
	เสี่ยงหรือมีปัญหา	20 (6.2)	11 (7.4)	
ด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น	ปกติ	298 (92.0)	136 (91.9)	1.00
	เสี่ยงหรือมีปัญหา	26 (8.0)	12 (8.1)	
ความสัมพันธ์กับเพื่อน	ปกติ	242 (74.7)	103 (69.6)	0.56
	เสี่ยงหรือมีปัญหา	82 (25.3)	45 (30.4)	
สุขภาพจิตโดยรวม	ปกติ	284 (87.7)	130 (87.8)	1.00
	เสี่ยงหรือมีปัญหา	40 (12.3)	18 (12.2)	
จุดแข็งด้านสัมพันธภาพทางสังคม	มีจุดแข็ง	308 (95.1)	136 (91.9)	0.020*
	ไม่มีจุดแข็ง	16 (4.9)	12 (8.1)	

* มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ $p < 0.05$

1.3 ข้อมูลรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

นักเรียนตอบแบบสอบถามครบถ้วน 330 ราย พบว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (authoritative) 233 ราย (ร้อยละ 70.6) แบบปล่อยปละละเลย (neglect) จำนวน 24 ราย (ร้อยละ 7.3) แบบตามใจ (permissive) 8 ราย (ร้อยละ 2.4) แบบใช้อำนาจควบคุม (authoritarian) 62 ราย (ร้อยละ 18.8) และแบบผสม 3 ราย (ร้อยละ 0.9) ซึ่งประกอบด้วย แบบประชาธิปไตยผสมกับปล่อยปละละเลย 2 ราย และแบบประชาธิปไตยผสมกับใช้อำนาจควบคุม 1 ราย

2. ข้อมูลพฤติกรรมการรังแกกัน

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนในกลุ่มประชากรนี้ เป็นผู้ถูกรังแก 70 ราย (ร้อยละ 21.2) เป็นผู้รังแกคนอื่น 30 ราย (ร้อยละ 9.1) และเป็นผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย 27 ราย (ร้อยละ 8.2) คิดเป็นผู้มีส่วนร่วมในพฤติกรรมการรังแกรวม 127 ราย (ร้อยละ 38.5) โดยนักเรียนในกลุ่มผู้รังแกคนอื่น และผู้ไม่เกี่ยวข้องกับการรังแก มีระดับผลการเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็น 3.43 ± 0.53 และ 3.47 ± 0.43 ตามลำดับ แต่กลุ่มผู้ถูกรังแกและผู้ที่ถูกถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วยมีผลการเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเป็น 3.34 ± 0.47 และ 3.19 ± 0.47 ซึ่งความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.004$)

มีนักเรียนเพศชายอยู่ในทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการรังแกกันมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ ($p < 0.001$) โดยพบเพศชายในกลุ่มผู้ถูกรังแก 39 ราย (ร้อยละ 25.8) ผู้รังแกคนอื่น 19 ราย (ร้อยละ 12.6) ผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย 20 ราย (ร้อยละ 13.2)

นักเรียนที่มีความเสี่ยงและปัญหาด้านอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกกันแตกต่างจากนักเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.045$)

นักเรียนทุกกลุ่มที่มีพฤติกรรมการรังแกกันมีความเสี่ยงและปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนมากกว่านักเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) โดยอยู่ในกลุ่มผู้ถูกรังแก 22 ราย (ร้อยละ 26.8) ผู้รังแกคนอื่น 10 ราย (ร้อยละ 12.2) ผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย 13 ราย (ร้อยละ 15.9)

นักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรังแกสัมพันธ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด โดยมีจำนวน 155 ราย (ร้อยละ 66.5) กลุ่มที่เป็นผู้ถูกรังแกส่วนใหญ่สัมพันธ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม โดยมีจำนวน 23 ราย (ร้อยละ 37.1) กลุ่มผู้รังแกคนอื่นส่วนใหญ่สัมพันธ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ โดยมีจำนวน 3 ราย (ร้อยละ 37.5) ส่วนกลุ่มผู้ที่ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วยส่วนใหญ่สัมพันธ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยมีจำนวน 4 ราย (ร้อยละ 16.7) โดยทุกกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$)

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัว ข้อมูลครอบครัว ข้อมูลทางสุขภาพจิต (SDQ) และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบ่งตามกลุ่มพฤติกรรมมารีจกันของนักเรียน

		กลุ่มนักเรียนแบ่งตามพฤติกรรมมารีจกัน					
		นักเรียนทั้งหมด	ผู้ถูกรังแก	ผู้รังแกคนอื่น	ผู้ถูกรังแกและ รังแกคนอื่น	ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง	
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	p-value
		330 (100)	70 (21.2)	30 (9.1)	27 (8.2)	203 (61.5)	
อายุ	mean ± SD	13.10 ± 0.94	13.04 ± 0.89	12.87 ± 0.97	13.29 ± 0.91	13.13 ± 0.97	0.089
ผลการเรียน	mean ± SD	3.41 ± 0.46	3.34 ± 0.47	3.42 ± 0.53	3.19 ± 0.47	3.47 ± 0.43	0.004*
เพศ	ชาย	151 (45.8)	39 (25.8)	19 (12.6)	20 (13.2)	73 (48.3)	< 0.001**
	หญิง	179 (54.2)	31 (17.3)	11 (6.1)	7 (3.9)	130 (72.6)	
ระดับชั้นเรียน	มัธยมศึกษาปีที่ 1	124 (37.6)	32 (25.8)	15 (12.1)	8 (6.5)	69 (55.6)	0.219
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	109 (33.0)	21 (19.3)	5 (4.6)	9 (8.3)	74 (67.9)	
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	97 (29.4)	17 (17.5)	10 (10.3)	10 (10.3)	60 (61.9)	
สถานะของบิดามารดา	อยู่ด้วยกัน	257 (78.1)	59 (23.0)	24 (9.3)	23 (8.9)	151 (58.8)	0.297
	ไม่อยู่ด้วยกัน	72 (21.9)	11 (15.3)	6 (8.3)	4 (5.6)	51 (70.8)	
ความเสี่ยงและปัญหาทางสุขภาพจิต (SDQ)							
ด้านอารมณ์	ปกติ	275 (84.9)	58 (21.1)	20 (7.3)	23 (8.4)	174 (63.3)	0.045*
	เสี่ยงและมีปัญหา	29 (15.1)	11 (22.4)	10 (20.4)	3 (6.1)	25 (51.0)	
ด้านพฤติกรรมเกร	ปกติ	304 (93.8)	68 (22.4)	26 (8.6)	23 (7.6)	187 (61.5)	0.101
	เสี่ยงและมีปัญหา	20 (6.2)	2 (10.0)	4 (20.0)	3 (12.0)	11 (55.0)	
ด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น	ปกติ	298 (92.0)	63 (21.1)	25 (8.4)	24 (8.1)	186 (62.4)	0.271
	เสี่ยงและมีปัญหา	26 (8.0)	6 (23.1)	5 (19.2)	2 (7.7)	13 (50)	
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	ปกติ	242 (74.70)	47 (19.4)	20 (8.3)	13 (5.4)	162 (66.9)	0.001*
	เสี่ยงและมีปัญหา	82 (25.3)	22 (26.8)	10 (12.2)	13 (15.9)	37 (45.1)	
สุขภาพจิตโดยรวม	ปกติ	284 (87.7)	59 (20.8)	23 (8.1)	21 (7.4)	181 (63.7)	0.062
	เสี่ยงและมีปัญหา	40 (12.3)	10 (25.0)	7 (17.5)	5 (12.5)	18 (45.0)	
จุดแข็งด้านสัมพันธ์ทางสังคมมีจุดแข็ง	มีจุดแข็ง	308 (95.1)	66 (21.4)	27 (8.8)	23 (7.5)	192 (62.3)	0.119
	ไม่มีจุดแข็ง	16 (4.9)	3 (18.8)	3 (18.8)	3 (18.8)	7 (43.8)	
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู							0.001*
	ประชาธิปไตย	233 (70.6)	38 (16.3)	24 (10.3)	16 (6.9)	155 (66.5)	
	ปล่อยปละละเลย	24 (7.3)	7 (29.2)	1 (4.2)	4 (16.7)	12 (50)	
	ตามใจ	8 (2.4)	0 (0)	3 (37.5)	1 (12.5)	4 (50)	
	ใช้อำนาจควบคุม	62 (18.8)	23 (37.1)	2 (3.2)	6 (9.7)	31 (50)	
	แบบผสม	3 (0.9)	2 (66.7)	0 (0)	0 (0)	1 (33.3)	

* มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ $p < 0.05$ ** มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ $p < 0.001$

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนตัวและครอบครัว ความเสี่ยงและปัญหาทางสุขภาพจิต (SDQ) กับพฤติกรรมมารีจกัน

เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมมารีจกันแต่ละกลุ่มเทียบกับกลุ่มนักเรียนผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรังแก พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมมารีจกัน ได้แก่ ผลการเรียน เพศ

ความเสี่ยงและปัญหาทางสุขภาพจิต (SDQ) และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ในกลุ่มผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นมีค่าเฉลี่ยสัมพันธ์ของผลการเรียนน้อยกว่าโดยมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 0.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (95%CI = -0.46,-0.09, $p = 0.004$)

เมื่อเทียบกับเพศหญิง พบว่าเพศชายมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมมารีจกันทุกกลุ่มอย่างมี

นัยสำคัญ โดย นักเรียนชายสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแก 2.24 เท่า (95%CI = 1.29, 3.89, p = 0.005), สัมพันธ์กับกลุ่มผู้รังแกคนอื่น 3.08 เท่า (95%CI = 1.39, 6.82, p = 0.005) และสัมพันธ์กับผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย 5.09 เท่า (95%CI = 2.05, 12.61, p < 0.001) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อเทียบกับนักเรียนที่แบบประเมินพฤติกรรม SDQ ปกติ พบว่านักเรียนที่เสี่ยงหรือมีปัญหาด้านอารมณ์สัมพันธ์กับการเป็นผู้รังแกคนอื่น 3.48 เท่า (95%CI = 1.46, 8.28, p = 0.01) นักเรียนที่เสี่ยงหรือมี

ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนสัมพันธ์กับการเป็นถูกรังแก 2.05 เท่า (95%CI = 1.10, 3.81, p = 0.028) และสัมพันธ์กับการเป็นผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย 4.38 เท่า (95%CI = 1.88, 10.22, p = 0.001) นักเรียนที่เสี่ยงหรือมีปัญหาทางสุขภาพจิตโดยรวมสัมพันธ์กับการเป็นผู้รังแกคนอื่น 3.06 เท่า (95%CI = 1.15, 8.11, p = 0.029) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความเสี่ยงและปัญหาทางสุขภาพจิตด้านอื่นๆ และจุดแข็งด้านสัมพันธ์ทางสังคมไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยครอบครัว ความเสี่ยงและปัญหาทางสุขภาพจิต (SDQ) กับกลุ่มนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการรังแกกันเทียบกับกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้อง

		นักเรียนทั้งหมด 330 ราย (ร้อยละ 100)	กลุ่มนักเรียนแบ่งตามพฤติกรรมรังแกกันเทียบกับกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรังแกกัน (จำนวน 203 ราย ร้อยละ 61.5)					
			ผู้ถูกรังแก 70 ราย (ร้อยละ 21.2)		ผู้รังแกคนอื่น 30 ราย (ร้อยละ 9.1)		ผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่น 27 ราย (ร้อยละ 8.2)	
ปัจจัยส่วนตัวและครอบครัว			mean difference (95% CI)		mean difference (95% CI)		mean difference (95% CI)	
	Mean ± SD			p-value		p-value		p-value
อายุ	mean ± SD	13.10 ± 0.94	-0.09 (-0.35, 0.17)	0.493	-0.27 (-0.63, 0.09)	0.152	0.16 (-0.22, 0.55)	0.400
ผลการเรียน	mean ± SD	3.41 ± 0.46	-0.12 (-0.25, 0.003)	0.056	-0.05 (-0.23, 0.13)	0.5	-0.28 (-0.46, -0.09)	0.004*
เพศ	ชาย	151 (45.8)	2.24 (1.29, 3.89)	0.005*	3.08 (1.39, 6.82)	0.005*	5.09 (2.05, 12.61)	< 0.001*
	หญิง	179 (54.2)						
ระดับชั้นเรียน	มัธยมศึกษาปีที่ 1	124 (37.6)	1.64 (0.83, 3.24)	0.155	1.30 (0.55, 3.12)	0.55	0.69 (0.26, 1.88)	0.62
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	109 (33.0)	1.00 (0.49, 2.07)	1.00	0.41 (0.13, 1.25)	0.171	0.73 (0.28, 1.91)	0.625
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	97 (29.4)						
สถานะของบิดามารกา	ไม่อยู่ด้วยกัน	257 (78.1)	1.81 (0.88, 3.71)	0.136	1.35 (0.52, 3.49)	0.653	1.94 (0.64, 5.89)	0.337
	อยู่ด้วยกัน	72 (21.9)						
ความเสี่ยงและปัญหาทางสุขภาพจิต (SDQ)			odds ratio (95% CI)		odds ratio (95% CI)		odds ratio (95% CI)	
ด้านอารมณ์	เสี่ยงหรือมีปัญหา	275 (84.9)	1.32 (0.61, 2.85)	0.540	3.48 (1.46, 8.28)	0.01*	0.91 (0.25, 3.15)	1.000
	ปกติ	29 (15.1)						
ด้านพฤติกรรมเกร	เสี่ยงหรือมีปัญหา	304 (93.8)	0.51 (0.11, 2.36)	0.525	2.63 (0.78, 8.87)	0.116	2.23 (0.58, 8.58)	0.210
	ปกติ	20 (6.2)						
ด้านพฤติกรรมอยู่นิ่ง/สมาธิสั้น	เสี่ยงหรือมีปัญหา	298 (92.0)	1.36 (0.49, 3.74)	0.588	2.86 (0.94, 8.71)	0.068	1.19 (0.25, 5.61)	0.690
	ปกติ	26 (8.0)						
ความสัมพันธ์กับเพื่อน	เสี่ยงหรือมีปัญหา	242 (74.7)	2.05 (1.10, 3.81)	0.028*	2.19 (0.95, 5.07)	0.087	4.38 (1.88, 10.22)	0.001*
	ปกติ	82 (25.3)						
สุขภาพจิตโดยรวม	เสี่ยงหรือมีปัญหา	284 (87.7)	1.7 (0.75, 3.89)	0.252	3.06 (1.15, 8.11)	0.029*	2.39 (0.81, 7.11)	0.158
	ปกติ	40 (12.3)						
จุดแข็งด้านสัมพันธ์ทางสังคม	ไม่มีจุดแข็ง	16 (4.9)	1.25 (0.31, 4.96)	0.721	3.05 (0.743, 12.49)	0.129	3.58 (0.87, 14.8)	0.095
	มีจุดแข็ง	308 (95.1)						

* มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ p < 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ p < 0.001

4. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการรังแกกัน

เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการรังแกแต่ละกลุ่มเทียบกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรังแก โดยเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างๆ กับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ดังตารางที่ 4 พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม ซึ่งสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแก 3.03 เท่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (95%CI = 1.59, 5.78, $p < 0.001$) นอกจากนี้ การเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมยังสัมพันธ์

กับผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย 1.88 เท่า (95%CI = 0.68, 5.17, $p = 0.239$) และสัมพันธ์กับผู้รังแกคนอื่น 0.42 เท่า (95%CI = 0.09, 1.85, $p = 0.38$) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ได้แก่ แบบปล่อยปละละเลยสัมพันธ์กับผู้ถูกรังแก 2.38 เท่า (95%CI = 0.88, 6.45, $p = 0.136$), ผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย 3.23 เท่า (95%CI = 0.93, 11.19, $p = 0.074$) แบบตามใจสัมพันธ์กับกลุ่มผู้รังแกคนอื่น 4.84 เท่า (95%CI = 1.02, 22.99, $p = 0.064$), ผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย 2.42 เท่า (95%CI = 0.26, 22.99, $p = 0.4$) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการรังแกกันเทียบกับกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	จำนวน (ร้อยละ)	ความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมการรังแกกันเทียบกับกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรังแกกัน (จำนวน 203 ราย ร้อยละ 61.5)					
		ผู้ถูกรังแก		ผู้รังแกคนอื่น		ผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่น	
		70 ราย (ร้อยละ 21.2)		30 ราย (ร้อยละ 9.1)		27 ราย (ร้อยละ 8.2)	
	จำนวน (ร้อยละ)	odds ratio (95% CI)	p-value	odds ratio (95% CI)	p-value	odds ratio (95% CI)	p-value
แบบปล่อยปละละเลย	24 (7.3)	2.38 (0.88, 6.45)	0.136	0.53 (0.07, 4.33)	1.000	3.23 (0.93, 11.19)	0.074
แบบตามใจ	8 (2.4)	1.25 (1.16, 1.34)	1.000	4.84 (1.02, 22.99)	0.064	2.42 (0.26, 22.99)	0.400
แบบใช้อำนาจควบคุม	62 (18.8)	3.03 (1.59, 5.78)	< 0.001**	0.42 (0.09, 1.85)	0.380	1.88 (0.68, 5.17)	0.239
แบบผสม	3 (0.9)	8.16 (0.72, 92.34)	0.106	1.15 (1.09, 1.22)	1.000	1.10 (1.05, 1.12)	1.000
แบบประชาธิปไตย	233 (70.6)						

** มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ $p < 0.001$

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับกลุ่มพฤติกรรมรังแกกันโดยควบคุมปัจจัยอื่นๆ

เมื่อวิเคราะห์แบบถดถอยโลจิสติกส์พหุกลุ่ม (multinomial logistic regression) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมกับกลุ่มผู้ถูกรังแก โดยควบคุมปัจจัยอื่นที่สัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแกอย่างมีนัยสำคัญ คือ เพศและการมีความ

เสี่ยงและปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ดังตารางที่ 5 พบว่า ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมกับกลุ่มผู้ถูกรังแกยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ คือ เมื่อควบคุมอิทธิพลจากปัจจัยเพศ พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมสัมพันธ์กับการเป็นผู้ถูกรังแก 3.04 เท่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (95% CI = 3.04, 5.87, $P < 0.001$) เมื่อควบคุมอิทธิพลจากการมีความเสี่ยงและปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมสัมพันธ์กับการเป็นผู้ถูกรังแก 2.82 เท่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (95% CI = 1.47, 5.41, p = 0.002) เมื่อควบคุมอิทธิพลจากทั้งปัจจัยเพศ และการมีความเสี่ยงและปัญหาด้าน

ความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมสัมพันธ์กับการเป็นผู้ถูกรังแก 3.05 เท่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (95% CI = 1.56, 5.97, p = 0.001)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์พหุกลุ่ม (multinomial logistic regression) ของความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมกับกลุ่มผู้ถูกรังแก

	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมกับกลุ่มผู้ถูกรังแก	
	odds ratio (95% CI)	p-value
unadjusted	3.03 (1.59, 5.78)	< 0.001**
adjusted model 1	3.04 ^a (3.04, 5.87)	< 0.001**
adjusted model 2	2.82 ^b (1.47, 5.41)	0.002*
adjusted model 3	3.05 ^c (1.56, 5.97)	0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ p < 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ p < 0.001

^aadjusted odds ratio เมื่อควบคุมอิทธิพลจากปัจจัยเพศ

^badjusted odds ratio เมื่อควบคุมอิทธิพลจากปัจจัยการมีความเสี่ยงและปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

^cadjusted odds ratio เมื่อควบคุมอิทธิพลจากปัจจัยเพศ และการมีความเสี่ยงและปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

วิจารณ์

การศึกษานี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมกรังแกกันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความชุกของผู้ถูกรังแกร้อยละ 21.2 และผู้รังแกคนอื่นร้อยละ 9.1 ใกล้เคียงกับผลการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่¹⁴ ในการศึกษาที่มีความชุกของผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นต่ำกว่า ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการศึกษาในต่างประเทศ⁴ อาจเป็นเพราะการศึกษาก่อนหน้านี้ใช้นิยามการเป็นผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นแตกต่างกันไป ทำให้มีความชุกที่ต่างกันได้ หรืออาจเป็นความแตกต่างของลักษณะประชากรหรือสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาผ่านไป อย่างไรก็ตามในการศึกษารุ่นนี้ อ้างอิงนิยามของ CDC¹ ซึ่งผู้ที่มีพฤติกรรมกรังแกกันต้องมีพฤติกรรมซ้ำๆ ในระยะเวลาหนึ่ง

ลักษณะประชากรด้านต่างๆ ที่ได้จากข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลครอบครัว และข้อมูลทางสุขภาพจิต (SDQ) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดพฤติกรรมกรังแกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ผลการเรียนที่ต่ำกว่า เพศชาย การมีความเสี่ยงหรือมีปัญหาด้านอารมณ์และความสัมพันธ์กับเพื่อน และการมีความเสี่ยงหรือมีปัญหาทางสุขภาพจิตโดยรวม โดยพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงกว่าสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรังแกกันในกลุ่มผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการเรียนอาจเป็นสิ่งที่บ่งบอกระดับสติปัญญา นักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำกว่าอาจขาดทักษะการแก้ปัญหาและการปรับตัวจึงทำให้มีความเสี่ยงในการเกิดพฤติกรรมกรังแกกัน หรือในทางกลับกันการมีผลการเรียนที่ต่ำกว่าอาจเป็นผลกระทบจากการมีส่วนร่วมในพฤติกรรมกรังแกกันก็ได้⁶ โดยอาจต้องศึกษาวัดผลระดับสติปัญญาโดยตรงหรือศึกษาแบบระยะยาวเพิ่มเติม

ปัจจัยความแตกต่างของเพศ พบว่า เพศชายมีความซุกซุกของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรังแกสูงกว่าเพศหญิงในทุกกลุ่มพฤติกรรมมารังแก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศ² และในกรุงเทพมหานคร²⁹⁻³¹ ด้านปัจจัยการมีความเสี่ยงและมีปัญหาทางสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารังแกกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่า นักเรียนที่มีความเสี่ยงหรือมีปัญหาด้านอารมณ์เพิ่มความเสี่ยงเป็นผู้รังแกคนอื่น และนักเรียนที่มีความเสี่ยงหรือมีปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนสัมพันธ์กับการเป็นผู้ถูกรังแก และผู้ถูกรังแกและรังแกคนอื่นด้วย ต่างจากการศึกษาก่อนหน้านี้¹⁴ เมื่อพิจารณาผลการศึกษาค้นคว้ากลุ่มผู้รังแกคนอื่นมีความสัมพันธ์กับนักเรียนที่เสี่ยงและมีปัญหาด้านพฤติกรรมเกรและด้านอยู่ไม่นิ่งสมาธิสั้น แต่ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งโดยทั่วไปพบความซุกซุกของปัญหาสองด้านนี้ในเพศชายมากกว่าเพศหญิง³² ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมพบว่า แนวโน้มความสัมพันธ์เป็นไปตามความซุกซุกดังกล่าวแต่ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีความเสี่ยงและปัญหาด้านอารมณ์มากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชายขาดจุดแข็งด้านสัมพันธ์ภาพมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงอาจเป็นไปได้ว่าในประชากรกลุ่มนี้ นักเรียนชายที่ขาดทักษะด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนนั้นเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการเกิดพฤติกรรมมารังแกกัน โดยมีโอกาสสูงที่จะพบปัญหาด้านอารมณ์ร่วมด้วยซึ่งอาจเป็นได้ทั้งสาเหตุและผลกระทบของพฤติกรรมมารังแก จึงควรส่งเสริมทักษะทางสังคมและทักษะการจัดการอารมณ์ที่เหมาะสมในกลุ่มนักเรียนชาย ในขณะที่นักเรียนหญิงซึ่งมีส่วนร่วมในพฤติกรรมมารังแกกันน้อยกว่าก็ไม่ควรละเลย เพราะมีปัญหาด้านอารมณ์สูงกว่าเพศชาย จึงควรเฝ้าระวังผลกระทบอื่นๆ จากปัญหาด้านอารมณ์ เช่น โรควิตกกังวลหรือโรคซึมเศร้า ในกลุ่มนักเรียนหญิงด้วย

จากผลการศึกษาค้นคว้า รูปแบบการเลี้ยงดูที่พบมากที่สุดในกลุ่มประชากรนี้ คือ แบบประชาธิปไตยร้อยละ 70.6 ใกล้เคียงกับการศึกษาของ Pengpid และ Peltzer ในนนทบุรี ปี พ.ศ. 2552³¹ แต่ความซุกซุกของการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบอื่นต่างกัน คือ พบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบใช้อำนาจควบคุมสูงกว่า แต่แบบตามใจต่ำกว่าการศึกษาข้างต้น อาจเป็นผลจากช่วงอายุของกลุ่มประชากรและช่วงเวลาของการศึกษาที่ต่างกัน เมื่อเวลาผ่านไปเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและค่านิยมต่างๆ ซึ่งมีผลต่อรูปแบบการเลี้ยงดูได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นสังคมอุตสาหกรรมหรือการขยายตัวของชุมชนเมืองครอบครัวเดี่ยวที่แม่ต้องทำงานนอกบ้านพร้อมกับเลี้ยงดูบุตร การมีครอบครัวหย่าร้างมากขึ้น³³ อาจมีผลให้มีเวลาดูแลบุตรน้อยลงจนทำให้เด็กรู้สึกถูกละเลย ในยุคโลกาภิวัตน์ที่คนเราใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้การสื่อสารกับคนในครอบครัวน้อยลง สังคมมีการแข่งขันสูงทำให้ผู้เลี้ยงดูส่งเสริมศักยภาพของบุตรหลานอย่างเต็มที่พร้อมกับความคาดหวังที่สูงขึ้น แต่ยังมีค่านิยมเรื่องการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ตามวัฒนธรรมไทยเดิมและยังคงเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่ใช้อำนาจควบคุมบุตรหลานไม่ต่างจากยุคเก่า³⁴ ในขณะที่วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ต้องการเป็นอิสระได้รับค่านิยมจากโลกตะวันตกผ่านเทคโนโลยีง่ายขึ้น จึงต้องการความอิสระมากกว่ายุคสมัยก่อน ยิ่งทำให้เกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่มากขึ้น วัยรุ่นจึงรู้สึกว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมมากขึ้น³⁵

โดยการศึกษาครั้งนี้ พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารังแกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อวิเคราะห์รูปแบบการเลี้ยงดูอื่นๆ เทียบกับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นปัจจัยป้องกันการรังแกกัน^{21,22} พบว่าการเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมสัมพันธ์กับการเป็นผู้ถูกรังแกถึง 3 เท่าอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งตรงกับการศึกษาหลายการศึกษาในต่างประเทศ^{18, 20-22} และเมื่อวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์พหุกลุ่ม (multinomial logistic regression) ควบคุมปัจจัยที่สัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศชายและมีความเสี่ยงและปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมกับกลุ่มผู้ถูกรังแกยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมาก เนื่องจากการเรียนรู้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูเป็นรากฐานของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน ดังการศึกษาระยะยาวของ Gallego และคณะ³⁶ ที่พบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูและความรู้สึกผูกพันกับพ่อแม่มีผลต่อทักษะการปรับตัวทางสังคมและลดปัญหาการรังแกกันได้ แต่เด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบถูกควบคุมมากเกินไป จะขาดโอกาสในการคิดแบบอิสระ ขาดการฝึกทักษะสังคมและการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนตามวัย²⁴ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจึงไม่สามารถสร้างตัวตนในกลุ่มเพื่อนได้และถูกเพื่อนปฏิเสธออกจากกลุ่ม³⁷ ทำให้มีความเสี่ยงเป็นผู้ถูกรังแกได้ง่าย

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ ช่วงเวลาหนึ่ง (cross-sectional descriptive study) ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของนักเรียนระดับมัธยมทั่วประเทศได้ และไม่สามารถบอกความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal association) ได้ ใช้การประเมินทุกปัจจัยโดยนักเรียนเองซึ่งอาจเป็นข้อมูลทางอ้อม เช่น ข้อมูลครอบครัว อาจมีการประเมินปัญหาของตนต่ำกว่าจริงในด้านปัญหาทางสุขภาพจิต การศึกษานี้ประเมินพฤติกรรมการรังแกที่ไม่รวมถึงการรังแกทาง cyber จึงควรพิจารณาการนำผลการศึกษาไปประยุกต์

ใช้ หรือศึกษาเพิ่มเติม และการศึกษานี้ยังไม่สามารถศึกษาปัจจัยตัวแปรจนได้ทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่เพื่อเป็นตัวแทนประชากรทั่วไป และอาจเห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการรังแกกัน ได้ชัดเจนมากขึ้น การศึกษาแบบ longitudinal study อาจทำให้เข้าใจพลวัตของพฤติกรรมการรังแกที่มีการเปลี่ยนแปลงระหว่างกลุ่มได้ และอาจเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ที่เห็นเหตุการณ์การรังแก (bystanders) แยกจากกลุ่มผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งเป็นกลุ่มที่อาจได้รับผลกระทบเช่นกัน รวมถึงศึกษาพฤติกรรมการรังแกทาง cyber เพิ่มเติม ในการศึกษาเก็บข้อมูลโดยการประเมินจากนักเรียนเท่านั้น อาจทำให้มีอคติในการให้ข้อมูลหรือเป็นข้อมูลโดยอ้อม ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรใช้การประเมินจากหลายด้าน ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และควรศึกษาปัจจัยในครอบครัว หรือปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูผ่านการประเมินครอบครัวโดยตรง เพื่อความแม่นยำของข้อมูล ซึ่งจะทำให้เข้าใจการเกิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบของคนไทย และนำไปใช้ในการปรับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เพื่อเป็นประโยชน์ในการลดปัญหาการรังแกกันและปัญหาอื่นๆ ต่อไป

สรุป

ผลการศึกษานี้ ชี้ให้เห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูที่สัมพันธ์กับปัญหาพฤติกรรมการรังแกกันในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมมีความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ถูกรังแกถึง 3 เท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแสดงปัจจัยที่สัมพันธ์กับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการรังแกกัน ได้แก่ เพศชาย ผลการเรียนน้อย

มีความเสี่ยงหรือปัญหาด้านอารมณ์และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรเฝ้าระวังเรื่องการรังแกกัน หากสามารถประเมินเรื่องการอบรมเลี้ยงดูในนักเรียนได้ อาจนำไปใช้ในการให้ความรู้และฝึกทักษะผู้ปกครองเพื่อปรับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรและป้องกันปัญหาการรังแกกันต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและอาจารย์แนะแนวของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยา พุททมณฑล ที่กรุณาอนุญาตให้ใช้แบบสอบถามของการวิจัยกับนักเรียน และให้ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรม SDQ ของโรงเรียนมาใช้ในการวิจัยได้ ขอขอบคุณคุณเนาวนิตย์ มุขสมบัติ ที่กรุณาอนุญาตให้ใช้แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ขอขอบคุณ ผศ.ดร. สมบัติ ตาปัญญา ที่กรุณาอนุญาตให้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการรังแกกัน ฉบับภาษาไทย ขอขอบคุณคุณภัทรพร วิสาจันท์ นักวิจัยประจำภาค วิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษา ด้านสถิติในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Gladden RM, Vivolo-Kantor AM, Hamburger ME, Lumpkin CD, editors. Bullying surveillance among youths: uniform definitions for public health and recommended data elements. version 1.0. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention; 2014.
2. Swearer SM, Wang C, Collins A, Strawhun J, Fluke S. Bullying: a school mental health perspective. In: Weist MD, Lever NA, Bradshaw CP, Owens JS, editors. Handbook of school

mental health: research, training, practice, and policy. 2nd ed. New York: Springer; 2014. p. 341-54.

3. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. School violence and bullying: Global status and trends, drivers and consequences. Paris: UNESCO; 2018.
4. Craig W, Harel-Fisch Y, Fogel-Grinvald H, Dostaler S, Hetland J, Simons-Morton B, et al. A cross-national profile of bullying and victimization among adolescents in 40 countries. Int J Public Health 2009; 54 (Suppl 2):216-24.
5. Bender D, Lösel F. Bullying at school as a predictor of delinquency, violence and other anti-social behaviour in adulthood. Crim Behav Ment Health 2011;21(2):99-106.
6. Vaillancourt T, Brittain HL, McDougall P, Duku E. Longitudinal links between childhood peer victimization, internalizing and externalizing problems, and academic functioning: developmental cascades. J Abnorm Child Psychol 2013;41(8):1203-15.
7. Ekasawin S, Phothisut C. Prevalence of bullying experiences and psychiatric disorders in Thai students. Journal of Mental Health of Thailand 2017;25(2):96-106. (in Thai)
8. Takizawa R, Maughan B, Arseneault L. Adult health outcomes of childhood bullying victimization: evidence from a five-decade longitudinal British birth cohort. Am J Psychiatry 2014;171(7):777-84.

9. Kaltiala-Heino R, Fröjd S, Marttunen M. Involvement in bullying and depression in a 2-year follow-up in middle adolescence. *Eur Child Adolesc Psychiatry* 2010;19(1):45-55.
10. Klomek AB, Sourander A, Niemelä S, Kumpulainen K, Piha J, Tamminen T, et al. Childhood bullying behaviors as a risk for suicide attempts and completed suicides: a population-based birth cohort study. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 2009;48(3):254-61.
11. Wolke D, Lereya ST. Long-term effects of bullying. *Arch Dis Child* 2015;100(9):879-85.
12. Srabstein JC, Leventhal BL. Prevention of bullying-related morbidity and mortality: a call for public health policies. *Bull World Health Organ* 2010;88(6):403. doi:10.2471/BLT.10.077123
13. Tapanya S. Study to development a sustainable violence prevention model children: 2nd year. Chiang Mai: Faculty of Medicine, Chiang Mai University; 2007. (in Thai)
14. Sakarinkhul C, Wacharasindhu A. Prevalence of bullying and associated psychosocial factors among lower secondary school students in Muang, Chiangmai. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand* 2014; 59(3):221-30. (in Thai)
15. Laeheem K, Sungkharat U. Relationships between affective characteristics factors, family upbringing factors, violence influence factors, and bullying behavior of Islamic private schools students' in Songkhla province. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University* 2012;4(2):65-82. (in Thai).
16. Yaowabut A, Thiangtham A, Powwattan A, Nanthamongkolchai S. Predictive factors for adolescent bullying behavior in the Bangkok Metropolitan. *Journal of Public Health Nursing* 2015;29(2):71-84. (in Thai)
17. Baumrind D. Current patterns of parental authority. *Dev Psychol* 1971;4(1, Pt.2):1-103.
18. Isaranurag S, Suthisukon P. Child rearing. *Journal of Public Health and Development* 2007;5:105-18. (in Thai).
19. Maccoby E, Martin J. Socialization in the context of the family: parent-child interaction. In: Hetherington EM, Mussen PH, editors. *Socialization, personality, and social development*. Vol 4. 4th ed. New York: Wiley; 1983. p. 1-101.
20. Garaigordobil M, Machimbarrena JM. Stress, competence, and parental educational styles in victims and aggressors of bullying and cyberbullying. *Psicothema* 2017;29(3):335-40.
21. Cerezo F, Ruiz-Esteban C, Sánchez Lacasa C, Areñe Gonzalo JJ. Dimensions of parenting styles, social climate, and bullying victims in primary and secondary education. *Psicothema* 2018;30(1):59-65.
22. Baldry AC, Farrington DP. Protective factors as moderators of risk factors in adolescence bullying. *Soc Psychol Educ* 2005;8(3):263-84.
23. Baldry AC, Farrington DP. Parenting influences on bullying and victimization. *Leg Criminol Psychol* 1998;3(2):237-54.

24. Georgiou SN, Fousiani K, Michaelides M, Stavrinides P. Cultural value orientation and authoritarian parenting as parameters of bullying and victimization at school. *Int J Psychol* 2013;48(1):69-78.
25. Erginoz E, Alikasifoglu M, Ercan O, Uysal O, Alp Z, Ocak S, et al. The role of parental, school, and peer factors in adolescent bullying involvement: results from the Turkish HBSC 2005/2006 study. *Asia Pac J Public Health* 2015;27(2):NP1591-1603.
26. Daniel WW. A foundation for analysis in the health sciences. 6th ed. New York: Wiley; 1995.
27. Mooksombud N. The opinion of morals and factors correlated among high school students at Nonthaburi province (Thesis). Bangkok: Faculty of Medicine, Chulalongkorn University; 2002. (in Thai).
28. Tapanya S. A survey of Problem of bullying in school. Chiangmai: Psychiatric Department, Faculty of Medicine, Chiangmai University; 2006. (in Thai).
29. Pavakul K, Sukanich P. The study of bully behaviors and the level of self-esteem in a Bangkok secondary school. *Journal of the Psychiatrist Association of Thailand*. 2011;56: 35-44. (in Thai).
30. Kititussaranee S, Sontirat S, Surinya T. The relationship between parenting styles and depression of the fourth level students. *Ramathibodi Nursing Journal* 2009;15(1): 36-47. (in Thai).
31. Pengpid S, Peltzer K. Bullying and its associated factors among school-aged adolescents in Thailand. *The Scientific World Journal* 2013; 2013:254083. doi: 10.1155/2013/254083
32. Ray JM, Walter G, Soutullo CA. Oppositional defiant and conduct disorders. In: Martin A, Bloch M, Volkmar FR, editors. *Lewis's child and adolescent psychiatry: a comprehensive-textbook*. 5th ed. Philadelphia: Wolters Kluwer; 2018. p. 388-98.
33. Peek C, Im-em W, Thangthanaseth T. Features of Thai families in the era of low fertility and longevity 2015. Bangkok: United Nations Population Fund, Thailand Country Office; 2015. (in Thai).
34. Weisz JR, Suwanlert S, Chaiyasit W, Weiss B, Achenbach TM, Eastman KL. Behavioral and emotional problems among Thai and American adolescents: parent reports for ages 12-16. *J Abnorm Psychol* 1993;102(3):395-403.
35. Pummanee T, Tedla YG, Rieschc SK. Barriers to the quality of parent-adolescent communication in Thailand. *Int J Child Dev Ment Health* 2018; 6(1):87-101.
36. Gallego ID, Oliva A, Sánchez-Queija I. Peer attachment during adolescence and emerging adulthood. *Anales de Psicología* 2511;27(1): 155-63.
37. Pinquart M. Associations of parenting dimensions and styles with externalizing problems of children and adolescents: An updated meta-analysis. *Dev Psychol* 2017; 53(5):873-932.